

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту
Кафедра фінансів та економіки природокористування

06-03-249

Методичні вказівки
до вивчення дисципліни «Проектне фінансування»
та завдання до практичних занять
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського)
рівня за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
денної і заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною комісією
зі спеціальності
072 ««Фінанси, банківська справа та
страхування»
протокол № 6 від 27.02.2019 р.

Рівне – 2019

Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Проектне фінансування» та завдання до практичних занять для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної і заочної форм навчання / Ковшун Н.Е., Зячківська О.В. – Рівне : НУВГП, 2019. – 46 с.

Укладачі: Ковшун Н.Е., д.е.н., професор кафедри фінансів і економіки природокористування;

Зячківська О.В. – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів і економіки природокористування.

Відповідальний за випуск – Л.В. Мельник, канд. екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів і економіки природокористування.

Зміст

	стор.
1. Загальні вказівки до вивчення дисципліни	3
2. Тематичний план самостійної роботи дисципліни для студентів денної та заочної форми навчання	4
3. Завдання до виконання практичних занять	5
3.1. Тема 1. Мотивація та сутність проектного фінансування.	5
3.2. Тема 2. Передінвестиційні дослідження проектів	8
3.3. Тема 3. Обґрунтування доцільності інвестиційного проекту	10
3.4. Тема 4. Бюджетування капіталу.	13
3.5. Тема 5. Підрядні тендери та контракти.	21
3.6.Тема 6. Проектно-кошторисна документація.	24
3.7. Тема 7. Експертиза проекту.	26
3.8.Тема 8. Фінансове забезпечення інвестиційного проекту.	30
3.9. Тема 9. Впровадження інвестиційних проектів.	33
3.10. Тема 10. Моніторинг інвестиційних проектів.	35
4. Формули для розв'язування задач	37
5. Питання гарантованого мінімуму знань	39
6. Перелік тем доповідей, для самостійної роботи	43
7. Навчально-методичні матеріали дисципліни	46

© Ковшун Н.Е.,Зячківська О.В., 2019

© НУВГП, 2019

1. Загальні вказівки до вивчення дисципліни

Дисципліну «Проектне фінансування» вивчають студенти денної та заочної форм, які навчаються за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Робота студентів над дисципліною розпочинається з вивчення даних методичних вказівок. Програмний матеріал рекомендується вивчати в тій послідовності, що передбачена тематичним планом дисципліни.

Головною **метою** вивчення дисципліни «Проектне фінансування» є оволодіння студентами методів, механізмів та інструментів фінансування проектів із різних фінансових джерел, а також формування практичних навичок з оцінювання ефективності проектів і фінансового стану компаній задля з'ясування можливостей фінансування інвестиційних, інноваційних та інших проектів.

Після вивчення даного курсу студенти повинні **знати**:

- теоретичні питання здійснення проектного фінансування;
- методологію альтернативного аналізу джерел фінансування і кредитного аналізу позичальника проектних ресурсів;
- основні вимоги до структури проекту і принципи розробки техніко-економічного обґрунтування;
- методологію фінансового і комерційного аналізу проектів;
- механізм обґрунтування фінансування проектів за допомогою лізингу;
- передовий вітчизняний і світовий досвід здійснення проектного фінансування.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **вміти**:

- практично здійснювати основні операції та процедури з проектного фінансування;
- володіти методами та механізмами фінансування проектів із різних джерел;
- оцінювати та мінімізувати ризики проектного фінансування;
- здійснювати бюджетування капіталу та фінансове забезпечення інвестиційних проектів;
- здійснювати експертизу та аналіз інвестиційних проектів.

Після вивчення теоретичного та практичного курсу дисципліни студенти складають залік у термін, встановлений

навчальним планом. Оцінювання знань здійснюється за 100-бальною шкалою.

2. Тематичний план самостійної роботи дисципліни для студентів денної форми навчання

№ з/п	Тема самостійної роботи	Короткий зміст	Кількість годин
			денна форма навчання
1	2	3	4
1.	Тема 1. Мотивація та сутність проектного фінансування	Сутність, види та суб'єкти проектного фінансування	6
2.	Тема 2. Передінвестиційні дослідження проектів	Бюджетування інвестиційного проекту	7
3.	Тема 3. Обґрунтування доцільності інвестиційного проекту	Оцінка ефективності інвестиційних проектів	7
4.	Тема 4. Бюджетування капіталу	Особливості процесу бюджетування	7
5.	Тема 5. Підрядні тендери та контракти	Закупівельна діяльність і проектне фінансування	7
6.	Тема 6. Проектно-кошторисна документація	Кошторис як частина проектної документації.	7
7.	Тема 7. Експертиза проекту	Державна експертиза інвестиційних проектів	7
8.	Тема 8. Фінансове забезпечення	Обґрунтування доцільності	8

	інвестиційного проекту	фінансування інноваційних проектів	
9.	Тема 9. Впровадження інвестиційних проектів	Правове регулювання договірних відносин	8
10.	Тема 10. Моніторинг інвестиційних проектів	Сутність моніторингу проектного фінансування	8
	Разом		86

3. Завдання до виконання практичних занять

3.1. Тема 1. Мотивація та сутність проектного фінансування

Питання для обговорення:

1. Сутність проектного фінансування.
2. Види проектного фінансування.
3. Суб'єкти проектного фінансування.
4. Передумови розвитку проектного фінансування в Україні.
5. Принципи проектного фінансування

Тестові завдання:

1. Які головні аспекти розглядає курс «Проектне фінансування»?

- а) мотивацію і сутність проектного фінансування;
- б) порядок проведення передінвестиційних досліджень;
- в) склад та укладання проектно-кошторисної документації;
- г) порядок проведення тендерів (торгів), експертизи і фінансового забезпечення проектів;
- ц) розгляд методів інвестиційного кредитування.

2. Під проектним фінансуванням у міжнародній практиці розуміють:

- а) фінансування інвестиційних проектів, коли основним забезпеченням наданим банком кредитів є сам проект, тобто доходи, які отримає створене і реконструйоване підприємство в майбутньому;

б) фінансування, яке базується на життєздатності самого проекту без урахування кредитоспроможності його учасників, їх гарантій і гарантій погашення кредиту третіми сторонами;

в) фінансування інвестицій, при якому джерелом погашення заборгованості є потоки грошової готівки (cash flow), які генеруються в результаті самого інвестиційного проекту;

г) фінансування, при якому кредитор оцінює, по-перше, потоки готівки й обсяг очікуваних надходжень для визначення перспектив повернення наданих коштів, по-друге, активи підприємства (або іншої економічної одиниці), які служать забезпеченням кредиту;

д) фінансування, забезпечене економічною і технічною життєздатністю підприємства, що дає змогу генерувати потоки готівки, достатні для обслуговування боргу.

3. Об'єктом проектного фінансування є:

а) сектор економічної інфраструктури;

б) промислове підприємство;

в) підприємницький сектор;

г) активи підприємства;

д) основні засоби підприємства.

4. Принципи проектного фінансування — це:

а) принцип пії виїденої ризиковості проектного фінансування;

б) принцип покриття боргу;

в) принцип обмеженої відповідальності клієнта;

г) принцип строковості;

д) принцип забезпеченості позичок.

5. Які принципи не належать до процесу проектного фінансування?

а) принцип цільового характеру кредиту;

б) принцип платності кредиту;

в) принцип формування джерел для здійснення проектного фінансування;

г) принцип гарантування погашення боргу;

д) принцип по зернення коштів.

6. Принцип формування джерел для здійснення проектного фінансування має:

а) комплексний характер, зважаючи на масштабність і

високу капіталомісткість об'єкта інвестування;

б) забезпечити розподіл ризиків серед максимальної кількості учасників проекту;

в) оцінювати об'єкт фінансування крізь призму показника обслуговування боргу;

г) детально аналізувати побут і ціни на продукцію, для виробництва якої позичаються кошти;

д) оцінити відповідальність ініціатора проекту.

7. Гарантії суб'єктів інвестування проекту можуть включати:

а) платіжну гарантію;

б) гарантію затвердження проекту;

в) додаткову гарантію як депозит суб'єкта;

г) додаткову гарантію як депозит суб'єктів, які беруть участь у реалізації проекту;

д) страхування боргових зобов'язань.

8. Інвестиційний проект — це:

а) сукупність документів, що характеризують проект від задуму до досягнення заданих показників ефективності;

б) обмежена за часом цілеспрямована змінна система зі встановленими вимогами до якості результатів, можливими межами витрати коштів і ресурсів то специфічною організацією з його розробки і реалізації;

в) те, що замислюється або планується;

г) задача з певними вихідними даними й очікуваними результатами (цілями), що обумовлюють спосіб її розв'язання;

д) комплекс взаємозалежних заходів, спрямованих на досягнення цілей протягом обмеженого часу при обмеженні грошових та інших ресурсів.

Питання проблемного характеру:

1. Пояснити, що стримує розвиток проектного фінансування в Україні.

2. Які законодавчі акти покладені в основу розвитку проектного фінансування в Україні?

3. Окреслити перспективи розвитку проектного фінансування в Україні.

4. Назвати країни — світові лідери розвитку проектного фінансування.

5. Охарактеризувати світовий досвід поширення проектного фінансування.

3.2. Тема 2. Передінвестиційні дослідження проектів

Питання для обговорення:

1. Зміст та характеристика інвестиційних проектів, їх основні ознаки.
2. Класифікація інвестиційних проектів.
3. Розробка обґрунтування інвестицій.
4. Організація виконання передінвестиційних досліджень.

Тестові завдання:

1. Перша стадія інвестиційного проекту — це:
  - а) ідентифікація;
  - б) розробка;
  - в) переговори;
  - г) реалізація;
  - д) експертиза.
2. На стадії ідентифікації проводиться:
  - а) визначення наявності основних матеріальних ресурсів;
  - б) визначення наявності людських ресурсів для проекту;
  - в) вибір цілей інвестиційного проекту;
  - г) визначення завдань інвестиційного проекту;
  - д) оцінка масштабу проекту.
3. Досить поширеними критеріями відхилення ідей проектів є:
  - а) недостатній попит на запропонований проект;
  - б) висока вартість проекту порівняно з очікуваними доходами;
  - в) направлення проекту на детальну розробку;
  - г) надмірний ризик проекту;
  - д) відсутність політичної підтримки.
4. Резюме проекту — це:
  - а) аналітична записка з викладом суп проекту;
  - б) документ обґрунтування доцільності інвестицій;
  - в) план обсягів збуту продукції проекту;
  - г) прогноз величини витрат інвестиційних ресурсів;
  - д) аналітична записка обґрунтування факторів, які впливають на впровадження проекту
5. Основними критеріями прийняття ідеї проекту є:

- а) технічна і технологічна можливість його реалізації;
- б) довгострокова життєздатність»;
- в) економічна ефективність;
- г) експертиза проекту;
- д) розробка проекту.

6. Скринінг має встановити:

- а) чи варто здійснювати проект;
- б) який з варіантів проекту є найкращим для досягнення його цілей;

- в) ефективність проекту;
- г) термін окупності інвестицій;
- д) джерела фінансування проекту.

7. Масштаб і тривалість скринінгу залежить від:

- а) виду й типу проекту;
- б) видів джерел фінансування проекту;
- в) ідеї проекту;
- г) прибутковості проекту;
- д) обсягів ринку збуту інвестиційного продукту.

8. Маркетинг — це:

- а) стратегічна діяльність в інвестиційній сфері;
- б) безперервний процес виявлення задоволення і відновлення потреб ринку споживача інвестиційного продукту;

- в) дослідження ринку збуту інвестиційного продукту;
- г) встановлення потенційних покупців інвестиційного продукту;

- д) визначення можливої чисельності оптових покупців продукції за межами регіону.

9. Прогноз динаміки рівня цін на інвестиційну продукцію на майбутнє складається:

- а) за результатами оцінювання і виявлення рівня і динаміки цін на продукцію внутрішнього ринку;

- б) за результатами оцінювання і виявлення рівня і динаміки цін на продукцію зовнішнього ринку;

- в) за результатами діяльності підприємства на ринку попиту і пропозиції;

- г) згідно зі звітом про обсяги реалізації продукції у минулому періоді;

д) на основі аналітичних результатів дослідження цінової політики під за останні 5 років.

10. Обсяги продукції, що плануються за інвестиційним проектом, розраховуються за одиницями виміру:

- а) кількість натуральних одиниць;
- б) у національній валюті;
- в) у доларах США;
- г) у російських рублях;
- д) у німецьких марках.

Питання проблемного характеру:

1. Які є відмінності між грошовим потоком інвестиційного проекту і балансовим прибутком?

2. Які грошові потоки мають відношення до аналізу інвестиційного проекту?

3. Охарактеризувати логічні положення, покладені в основу аналізу інвестиційного проекту.

4. Назвати групи критеріїв та методи оцінки ефективності інвестицій.

5. Пояснити, як враховується інфляція у процесі оцінки проектів.

6. У чому полягає методика коригування коефіцієнта дисконтування на індекс інфляції?

3.3. Тема 3. Обґрунтування доцільності інвестиційного проекту

Питання для обговорення:

- 1. Обґрунтування доцільності інвестиційного проекту.
- 2. Оцінка ефективності інвестиційних проектів.
- 3. Методи оцінки інвестиційних проектів.
- 4. Оцінювання доцільності інвестиційного проекту в умовах невизначеності.

Тестові завдання:

- 1. Основними критеріями прийняття проекту є:
  - а) технічна та технологічна можливість його реалізації;
  - б) довгострокова життєздатність;
  - в) економічна ефективність;
  - г) організаційне та адміністративне забезпечення;
  - д) всі відповіді вірні.

2. Аналіз можливості реалізації проекту не передбачає відповіді на запитання про:

- а) технічну узгодженість проекту;
- б) відповідність звичаям і традиціям;
- в) політичну ситуацію;
- г) обмінний курс валют;
- д) рівень попиту на продукцію.

3. При проведенні технічного аналізу не передбачаються:

- а) оцінка компонентів проекту;
- б) аналіз розташування проекту;
- в) розгляд процедур укладення контрактів;
- г) аналіз витрат і вигод;
- д) строки і фази виконання.

4. При проведенні комерційного аналізу не передбачається розгляд:

- а) графіка поставок;
- б) доступності та якості потрібних ресурсів;
- в) форм розрахунків та виконання поставок;
- г) законодавчих обмежень.

5. При проведенні фінансового аналізу не розглядаються:

- а) обґрунтованість фінансових прогнозів;
- б) достатність оборотного капіталу;
- в) доцільність використання національних ресурсів;
- г) забезпеченість платоспроможності по кредитах.

6. Економічний аналіз не дозволяє оцінити:

а) чи виправдано використання проектом національних ресурсів;

- б) конкретний попит на ці ресурси;
- в) можливості фінансування за рахунок різних джерел;
- г) вигоди суспільства в цілому в результаті реалізації проекту;
- д) необхідні стимули для різних учасників проекту.

7. Для досягнення максимальної оцінки проекту необхідно дотримуватись таких умов:

- а) особи, які керували розробкою та здійсненням проекту, повинні брати участь у проведенні завершальної оцінки;
- б) об'єктивність оцінки не повинна викликати сумніву;
- в) завершальній оцінці необхідно піддати якомога більше проектів;

г) всіх перелічених умов.

8. Грошовий потік – це:

а) різниця між грошовими надходженнями і витратами;

б) витрати матеріальних, фінансових та інтелектуальних ресурсів з метою одержання доходів;

в) капітальні вкладення;

г) кошти, вкладені в об'єкти розвитку;

д) прибуток від інвестиційної діяльності.

9. Показник чистої теперішньої вартості відображає:

а) відношення суми дисконтованих вигід до суми дисконтованих витрат;

б) різницю між дисконтованими сумами грошових надходжень і витрат, які виникають при реалізації проекту;

в) норму дисконту, за якою проект вважається економічно доцільним;

г) міру зростання цінності фірми в розрахунку на одну грошову одиницю інвестицій.

Практичні завдання:

Задача 1. Нехай без інфляційна банківська кредитна ставка r становить 12%, а ставка інфляції 18%. Ймовірність втрати позичених коштів P_v знаходиться на рівні 0,3. Визначити за якою ставкою банк надасть інвестиційний кредит позичальнику.

Задача 2. Ви маєте 10 тис. грн. і хочете вкласти їх в ефективний проект. Їх можна витрати на купівлю акцій компанії «Різноекспорт» (25% на вкладений капітал), купівлю 5 тис. т товару для продажу його по 2,4 грн. за тонну, купівлю офісу 30 кв. м для здачі його в оренду за 80 грн. за 1 кв. м або використати як депозит на рахунок в Укресімбанку (22% річних). Ви обрали найменш ризикований варіант і купили офіс. Розрахувати альтернативну вартість проекту (в грн.).

Задача 3. Чи доцільна реалізація інноваційного проекту за умов, що дисконтна ставка дорівнює 10 %?

Таблиця 1

Показники	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Інвестиції, тис. грн.	850	800	400	-	-	-
Прибуток, тис. грн.	-	-	800	1800	1900	1900
Амортизаційні відрахування, тис. грн.	-	-	200	200	200	200

Використовуючи дані таблиці, розрахувати термін окупності інвестицій.

Задача 4. Змінні витрати на реалізацію проекту становлять 16 грн. на одиницю продукції. Ціна продукції, що планується випускати, 36 грн. за одиницю. Постійні витрати – 6000 грн. Розрахувати точку беззбитковості (од.).

Задача 5. Визначити індекс рентабельності проекту, виходячи з таких даних: обсяг інвестицій в інноваційний проект становить 1200 тис. грн. (на перший рік припадає 1000 тис. грн., на другий – 200 тис. грн.). Грошові потоки, починаючи з другого року реалізації проекту, становитимуть 200 тис. грн., у наступні роки – відповідно 800, 1000, 1000, 1100 тис. грн. Дисконтна ставка – 5%.

3.4. Тема 4. Бюджетування капіталу

Питання для обговорення:

1. Поняття бюджету та бюджетування.
2. Види бюджетів.
3. Особливості процесу бюджетування.
4. Бюджетний регламент.

Тестові завдання:

1. Бюджетування — це процес ...
  - а) планування;
  - б) контролю;
  - в) аналізу;
  - г) управління;

д) мотивації.

2. Система бюджетування включає ...

1. операційне бюджетування;
2. виробниче бюджетування;
3. інвестиційне бюджетування;
4. перспективне бюджетування;
5. поточне бюджетування.

3. Особливістю бюджетування на промислових підприємствах є наявність стадії ...

1. обміну;
2. виробництва;
3. споживання;
4. управління;
5. реалізації.

4. До основних бюджетів належать ...

1. бюджет технічної реконструкції виробництва;
2. бюджет доходів і витрат;
3. бюджет запасів;
4. бюджет прогнозного руху грошових коштів;
5. бюджет продажу.

5. До аналітичних бюджетів належать ...

1. бюджет маржинального доходу;
2. бюджет доходів і витрат;
3. бюджет інвестицій;
4. бюджет продажу;
5. бюджет постійних витрат.

6. Фінансові бюджети відображають ...

1. результати поточної (оперативної) діяльності, й насамперед показники доходу та здійснених поточних витрат;
2. вплив прийнятих рішень у виробничій, комерційній, інвестиційній діяльності підприємства на його фінансові ресурси;
3. плановані інвестиційні витрати за проектами, що приймаються.

7. Базою при визначенні потреби у капіталі для фінансування придбання основних засобів та нематеріальних активів є ...

1. бюджет запасів;
2. бюджет постійних витрат;
3. бюджет виробництва продукції;

4. бюджет продажу;
5. бюджет прогнозного руху грошових коштів.
8. Установіть послідовність розроблення системи бюджетів:
  1. розрахунок виробничих та комерційних витрат;
  2. прогнозування обсягу продажу;
  3. бюджетування інвестицій;
  4. коригування бюджетів до досягнення узгодженого варіанта;
  5. розроблення прогнозного балансу;
  6. контроль прогновної звітності на відповідність установленим критеріям ефективності;
  7. бюджетування обсягу виробництва;
  8. бюджетування прибутку й розроблення прогнозного бюджету прибутків та збитків;
  9. бюджетування потоків грошових коштів і джерел їх поповнення, розроблення прогнозного звіту про рух грошових коштів та платіжного календаря.
9. Бюджети витрат на оплату праці складаються з урахуванням:
  1. витрат робочого часу, необхідного для забезпечення виконання бюджету виробництва;
  2. чисельності працюючих;
  3. вартості основних фондів;
  4. планових ставок заробітної плати;
  5. планового обсягу фінансування виробництва.
10. Жорсткий бюджет використовується, коли ...
  1. витрати, які здійснені протягом бюджетного періоду, мають яскраво виражену залежність від змін обсягу виробництва;
  2. є можливість адаптовувати понесені витрати до різних рівнів виробництва;
  3. витрати, які здійснені протягом бюджетного періоду, не мають яскраво вираженої залежності від змін обсягу виробництва.

Практичні завдання:

Завдання 1. Комерційне підприємство «Паперовий змій» планує в поточному році розширити напрями діяльності за рахунок продажу товарів не тільки в м. Києві, а й в інших регіонах України.

Підприємство протягом бюджетного періоду планує здійснити такі витрати: оренда приміщення — 2000 грн/міс., заробітна плата персоналу — 10 000 грн/рік, адміністративні та комерційні витрати — 2500 грн/міс., оренда складських приміщень у м. Києві — 1000 грн/міс., в інших регіонах України — 3000 грн/міс. Також підприємством підписані угоди з підприємствами-перевізниками, згідно з якими підприємство може отримувати транспортні послуги в будь-який час та в будь-якому напрямі за фіксованими цінами. При цьому сплачується абонентська плата 500 грн/міс. Інші вихідні дані подано в таблиці.

Статті	Значення
Запланований обсяг придбання товарів, шт.	30 000
Обсяг реалізації на території м. Києва, %	35
Обсяг реалізації в інших регіонах України, %	65
Ціна придбання товару, грн/шт.	18
Планова ціна реалізації на території м. Києва, грн/шт.	24
Планова ціна реалізації в інших регіонах України, грн/шт	30
Втрати при реалізації на території м. Києва, %	5
Втрати при реалізації в інших регіонах України, %	10
Витрати на доставку товару при реалізації на території м. Києва, грн/шт.	1,8
Витрати на доставку товару при реалізації в інших регіонах України, грн/шт.	5,4

Необхідно здійснити аналіз беззбитковості за кожним напрямом діяльності, а також знайти точку беззбитковості та загальну рентабельність діяльності підприємства.

Завдання 2. Фінансовим директором комерційного підприємства «Залізний Кінь» було запропоновано налагодити систему короткострокового фінансового планування з метою завчасного визначення потреби в грошових коштах та товарно-матеріальних запасів. На підставі зазначеного необхідно скласти такі бюджети для другого кварталу бюджетного року: бюджет продажу з графіком (з графіком надходжень), бюджет закупівель (з графіком виплат), бюджет витрат на оплату праці, бюджет комерційних та адміністративних витрат, бюджет грошових коштів від операційної діяльності.

Вихідні дані:

Прогноз реалізації, шт.	Квітень	Травень	Червень	Липень	Ціна, грн
Товар А	12 000	20 000	15 000	12 000	13
Товар Б	8 000	30 000	15 000	13 000	11
Усього:	20 000	50 000	30 000	25 000	×
Кількість відпрацьованих годин на місяць:					
Товар А	675	950	720	680	×
Товар Б	500	1080	584	510	×
Очікувані грошові надходження: за фактом продажу — 70 %; на наступний місяць — 25 %; втрати — 5 %					
Дебіторська заборгованість за березень, грн:					20 000
Товар А					16 000

Товар Б	
Залишок товарів на кінець березня, шт.: Товар А Товар Б	2500 1500
Плановий залишок товару від реалізації наступного місяця, %	20
Ціна придбання, грн/шт.: Товар А Товар Б	7 5
Рахунки до сплати на кінець березня, грн: Товар А Товар Б	7000 5000
Розрахунки з постачальниками: Відстрочення платежу на місяць на суму, грн	50
Заробітна плата на одиницю реалізованої продукції, грн: Товар А Товар Б	0,05 0,04
Почасова заробітна плата: Вартість однієї години праці, грн Кількість гарантованих робочих годин на місяць, год. Вартість надурочної години праці, грн	2 750 4
Операційні накладні витрати на одиницю товару, грн	1
Постійні накладні витрати на місяць, грн у тому числі амортизація обладнання, грн	30 000 7500
Змінні адміністративні витрати та витрати на збут, грн/шт.: Товар А Товар Б	0,3 0,2

Постійні адміністративні витрати та витрати на збут (за місяць), грн у тому числі амортизація, грн	70 000 10 000
--	------------------

Задача 3. Необоротні активи підприємства становлять 600 тис. грн. Короткострокові активи — 700 тис. грн. Власний капітал — 400 тис. грн. Довгострокові зобов'язання — 350 тис. грн. Поточні зобов'язання — 550 тис. грн. Перевірити рівень виконання підприємством умов золотого правила фінансування. Розрахувати робочий капітал підприємства та зробити висновки.

Задача 4. Визначити планову потребу в капіталі нановостворюваного підприємства, якщо прогнозні розрахунки дають таку інформацію:

1. Затрати, пов'язані із заснуванням підприємства, — 5 тис. грн.

2. Первісна вартість необхідної для виробництва планового обсягу продукції виробничої споруди — 1 млн грн.

3. Придбання машин та обладнання — 500 тис. грн.

4. Щоденні виплати на закупку сировини та матеріалів — 6 тис. грн.

5. Середньоденні затрати на утримання персоналу — 10 тис. грн.

6. Середньоденні затрати за іншими видами елементів затрат — 3 тис. грн.

7. Середній період з моменту оплати вартості сировини та матеріалів до запуску їх у виробництво — 7 днів.

8. Тривалість виробничого циклу — 3 дні.

9. Середній термін зберігання готової продукції на складі — 5 днів.

10. Збут готової продукції здійснюється з відстрочкою платежу у 10 днів.

Задача 5. Затрати на виробництво та реалізацію продукції в плановому кварталі становлять 8 млн грн, в т. ч.:
затрати на сировину і матеріали — 45 % усіх затрат;

затрати на заробітну плату та нарахування на неї — 35 % усіх затрат;

інші затрати, пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції, — 20 %.

Оплату сировини та матеріалів планується здійснювати на другий робочий день з дня оприбуткування їх на складі. Середній термін перебування виробничих запасів на складі — 2 дні. Тривалість виробництва продукції — 3 дні. Середній термін складування готової продукції — 5 днів. Підприємство планує відвантажувати готову продукцію з наданням відстрочок в її оплаті на 10 днів.

Фінансові служби підприємства повинні розрахувати плановий обсяг потреби підприємства в капіталі для фінансування оборотних активів у цілому та у розрізі окремих елементів затрат.

Задача 6. Розрахувати основні показники, що характеризують структуру капіталу підприємства, за таких даних (станом на кінець звітного періоду), тис. грн:

1. Статутний капітал — 500.
2. Додатковий капітал — 100.
3. Чистий прибуток — 200.
4. Нерозподілений прибуток — 150.
5. Валюта балансу — 2000.

Задача 7. Визначити оптимальну структуру фінансування інвестицій з метою максимізації рентабельності власного капіталу, за таких даних, тис. грн:

1. Загальний обсяг інвестицій — 100.
2. Базова рентабельність інвестицій — 25 % (за базового рівня процентів за кредит 20 %).
3. Можливі варіанти структури джерел фінансування (частка власного капіталу): 80 %; 70 %; 60 %; 50 %; 40 %; 30 %.
4. Починаючи з позначки 70 % (включно) зростання позичкових джерел фінансування в загальній структурі капіталу на 10 % веде до збільшення процентів за користування позичками на 1 %.

3.5. Тема 5. Підрядні тендери та контракти

Питання для обговорення:

1. Торги як спосіб закупівель.
2. Виконавці проектів і учасники торгів.
3. Тендерна документація.
4. Закупівельна діяльність і проектне фінансування.
5. Контракти.

Тестові завдання:

1. Види торгів :
  - а) відкриті торги;
  - б) відкриті торги з попередньою кваліфікацією;
  - в) закриті торги;
  - г) одиничні торги;
  - д) закриті торги з попередньою кваліфікацією
2. Улаштовувачі торгів піднімаючи ціну на тендорну документацию приследуют наступні цілі:
  - а) відшкодувати свої витрати на підготовку тендерної документації;
  - б) відітнути від участі в торгах малопотужні компанії;
  - в) дістати прибуток від підготовки тендерної документації;
  - г) залучити для участі в торгах малопотужні компанії ;
  - д) усі відповіді вірні;
3. Закриті торги провадяться:
  - а) на постачання комплектного устаткування;
  - б) на підрядні роботи “ під ключ”;
  - в) на проведення дослідницьких і проектних робіт;
  - г) на типові види устаткування;
  - д) усі відповіді вірні.
4. Виділіте три основних категорії виконавців проектів і учасників торгів:
  - а) постачальники інвестиційних товарів;
  - б) підрядчики;
  - в) консультанти;
  - г) постачальники інвестиційних товарів і підрядчики ;
  - д) підрядчики і консультанти;
5. Основними учасниками торгів є :

- а) замовник;
- б) організатор торгів;
- в) тендерний комітет ;
- г) оферент;
- д) замовник і організатор торгів.

6. При проведенні торгів у функції замовника входить наступне:

- а) ухвалення рішення про проведення підрядних торгів;
- б) визначення особи, що буде організатором торгів;
- в) контроль за роботою організатора торгів і участь у роботі тендерного комітету через свого представника ;
- г) встановлення остаточних умов договору і висновок його з переможцем торгів;
- д) встановлення остаточних умов договору.

7. Функції організатора торгів включають:

- а) підготовку документів для оголошення торгів, публікацію оголошення і розсилання запрошень;
- б) формування тендерного комітету;
- в) твердження результатів торгів;
- г) ліквідацію тендерного комітету;
- д) підготовку документів для оголошення торгів, затвердження результатів торгів.

8. Тендерний комітет виконує наступні функції:

- а) збирає заявки на участь у торгах і проводить попередню кваліфікацію претендентів;
- б) збирає заявки на участь у торгах і на попередню кваліфікацію;
- в) проводить попередню кваліфікацію претендентів ;
- г) розглядає можливі суперечки, претензії учасників торгів;
- д) знайомить претендентів з тендерною документацією і дає необхідні роз'яснення.

9. Претендент має право:

- а) одержувати від тендерного комітету інформацію про умови і порядок проведення підрядних торгів;
- б) звертатися в тендерний комітет з проханням про відстрочку представлення оферти в письмовому виді;
- в) звертатися в тендерний комітет з проханням про відстрочку представлення оферти в усній формі;

г) усі відповіді вірні.

10. Статус претендента втрачається особою в наступних випадках:

- а) за бажанням претендента на будь-якій підготовчій стадії;
- б) унаслідок непроходження попередньої кваліфікації від внесення першого задатку до моменту представлення оферти;
- в) унаслідок порушення претендентом затвердженого положення або відомих йому умов торгів ;
- г) за бажанням претендента на заключній стадії;
- д) усі попередні відповіді вірні.

11. Оферта, як правило, складається з наступних розділів :

- а) “Зведення про організації”;
- б) “Комерційна частина”;
- в) “Технічна частина” ;
- г) “Економічна частина” ;
- д) усі попередні відповіді вірні.

12. Тендерна документація, як правило, містить у собі наступні розділи:

- а) запрошення до участі в торгах;
- б) загальні зведення про обсяг і предмет торгів;
- в) інструкції оферентам; форму заявки претендента на участь у торгах ;
- г) умови і порядок проведення торгів; проект договору;
- д) запрошення до участі в торгах і загальні зведення про обсяг і предмет торгів.

13. Оголошення про торги містить наступні зведення:

- а) найменування і адреса об'єкта торгів, його загальний опис, головні параметри робіт і послуг;
- б) терміни проходження попередньої кваліфікації, викупу тендерних документів, представлення оферт, початки і закінчення робіт;
- в) терміни проходження попередньої кваліфікації, викупу тендерних документів, представлення оферт, початки робіт;
- г) короткий виклад кредитно-фінансових і інших умов договору;
- д) короткий опис будівельного майданчика, місцевих ресурсів, природних умов та ін.

14. Процедура попередньої кваліфікації складається з ряду

етапів:

а) підготовка і поширення тендерним комітетом запрошень до участі в попередній кваліфікації;

б) збір і обробка оформлених опросників, відкликань;

в) оцінка отриманих документів по формальних ознаках і винесенні рішення про результати попередньої кваліфікації;

г) збір і обробка оформлених опросників, відкликань і поширення тендерним комітетом запрошень до участі в попередній кваліфікації;

д) усі попередні відповіді вірні.

15. До складу показників для оцінки комерційної частини оферт можуть входити запропоновані offerentом:

а) ціна предмета підрядних торгів з указівкою, у якій валюті й у цінах якого періоду розрахована запропонована ціна;

б) ціна предмета підрядних торгів з указівкою, у якій валюті розрахована запропонована ціна;

в) метод обліку при оплаті виконаних робіт і змін рівня цін у зв'язку з інфляцією, зміною податкового і іншого законодавства;

г) умови і порядок фінансування і кредитування підрядних робіт;

д) усі попередні відповіді вірні.

3.6. Тема 6. Проектно-кошторисна документація.

Питання для обговорення:

1. Склад і порядок розробки проектно-кошторисної документації.

2. Кошторис як частина проектної документації.

3. Методи оцінки проектних затрат.

4. Бюджет проекту.

5. План фінансування.

Тестові завдання:

1. Вартість будівництва підприємств, будинків і споруджень, що враховується замовником, включає:

а) договірну ціну;

б) частину базисної кошторисної вартості ;

в) додаткові витрати замовника, що виникли в результаті формування ринкових відносин;

- г) вірно а) і в);
- д) усі попередні відповіді вірні.

2. Типи проектних фірм:

- а) консалтингові;
- б) обчислювальні центри;
- в) проектно-будівельні фірми ;
- г) аудиторські;
- д) ліцензіар.

3. Які розділи має зведений кошторисний розрахунок на промисловому підприємстві:

- а) підготовка території будівництва;
- б) тимчасові будівлі і споруди;
- в) підготовка експлуатаційних кадрів;
- г) проектні і дослідницькі роботи;
- д) авторський нагляд.

4. Основні елементи стандартів ISO 9001 і EN 29001:

- а) система якості;
- б) аналіз контрактів;
- в) управління проектуванням;
- г) управління потоком інформації;
- д) вироби, які поставляє замовник.

5. Основні елементи стандартів ISO 9001 і EN 29001:

- а) система якості;
- б) аналіз контрактів;
- в) управління проектуванням;
- г) управління потоком інформації;
- д) вироби, які поставляє замовник.

6. Основні елементи стандартів ISO 9001 і EN 29001:

- а) статистичні методи;
- б) аналіз контрактів;
- в) контроль і випробування;
- г) управління потоком інформації;
- д) документація з якості.

7. Будівельні роботи поділяються:

- а) загальнобудівельні;
- б) спеціально будівельні роботи;
- в) санітарно-технічні;
- г) монтаж обладнання;

д) усі попередні відповіді вірні.

8. Які розділи має зведений кошторисний розрахунок на промислового підприємстві:

- а) об'єкти енергетичного господарства;
- б) тимчасові будівлі і споруди;
- в) об'єкти транспортного господарства і зв'язку ;
- г) проектні і дослідницькі роботи;
- д) підготовка території будівництва.

9. До складу договірної ціни включається:

а) розрахована в нормах і цінах 1993 року;

б) розраховані в цінах, що склалися за станом на 1 січня, в якому намічається будівництво;

в) вірно а) і б) ;

г) частина резерву коштів на непередбачені роботи і витрати, розраховані в зведеному кошторисному розрахунку;

д) усі попередні відповіді вірні.

10. Містобудівна документація затверджується:

- а) державними органами представницької влади;
- б) державними органами виконавчої влади;
- в) Верховною Радою;
- г) Кабінетом Міністрів України;
- д) усі попередні відповіді правильні.

3.7. Тема 7. Експертиза проекту.

Питання для обговорення:

- 1. Складові експертизи проекту
- 2. Державна експертиза інвестиційних проектів
- 3. Попередня експертиза інвестиційного проекту
- 4. Поглиблена експертиза інвестиційного проекту

Тестові завдання:

- 1. Для аналізу умов ринку:
    - а) складають графік випуску продукції на майбутній період;
    - б) розраховують баланс грошових потоків;
    - в) вивчають екологічні наслідки здійснення проекту;
    - г) збирають і використовують відомості про попит,
- ВИМОГИ

до продукції, характеристики конкурентів і споживачів, характеристики каналів руху товару.

2. Метод пробного маркетингу використовують для:

- а) ознайомлення покупців з новим товаром;
- б) прогнозування збуту;
- в) оцінки ефективності маркетингової кампанії;
- г) вивчення реакції конкурентів на продукцію.

3. Простий аналіз тренда — це:

- а) метод вивчення цін на продукцію;
- б) метод прогнозування обсягів збуту;
- в) спосіб розрахунку собівартості продукції;
- г) аналіз ефективності виставок-ярмарків.

4. Прямі витрати — це:

- а) операційні витрати;
- б) витрати на маркетингові заходи;
- в) сума прямих матеріальних і трудових витрат;
- г) всі вищеперелічені.

5. Конкурентоспроможність — це:

- а) відповідність продукції вимогам ринку;
- б) підтримання працездатності продукції протягом періоду експлуатації;

в) ефективна організація рекламної кампанії;

- г) забезпечення схоронності продукції по закінченні гарантійного терміну.

6. Просування продукції — це:

- а) транспортні послуги продавця;
- б) створення мережі роздрібною торгівлі;
- в) реклама, стимулювання збуту, пропаганда;
- г) поєднання прямого й непрямого каналів руху товару.

7. Процес управління маркетингом полягає у:

- а) аналізі ринкових можливостей;
- б) відборі цільових ринків;
- в) розробці комплексу маркетингу та втіленні в життя маркетингових заходів;

г) застосуванні всього вищепереліченого.

8. Аналіз ринкових можливостей полягає в:

- а) аналізі мікросередовища маркетингу;
- б) аналізі макросередовища маркетингу;

- в) аналізі роздрібного та оптового ринків;
- г) усіх вищеперелічених заходах.

9. Метою технічного аналізу є:

- а) вивчення споживачів продукції;
- б) вивчення поточних витрат виробництва;
- в) вивчення капітальних витрат;

г) вивчення капітальних витрат і поточних витрат виробництва.

10. До змісту технічного аналізу входить:

- а) аналіз ринку;
- б) аналіз податкового законодавства;
- в) вибір організації управління підприємством;
- г) вибір технології.

11. При дослідженні місця реалізації проекту можна не розглядати:

- а) розташування ринків збуту;
- б) транспортний доступ до місця;
- в) планування підприємства;
- г) схеми земельних ділянок.

12. Дослідження масштабу проекту містить:

- а) вивчення впливу ринків збуту на масштаб виробництва;
- б) вивчення залежності капітальних та поточних витрат від

масштабу виробництва;

в) вивчення фізичних та екологічних обмежень на масштаб виробництва;

- г) все перелічене.

13. При підготовці та здійсненні інвестиційного проекту рекомендується наймати спеціалізовані фірми для:

- а) закупівлі сировини;
- б) монтажу обладнання;
- в) наймання персоналу;
- г) жодної з цих дій.

14. Метою екологічного аналізу інвестиційного проекту є:

а) оцінка наслідків впливу на забруднення атмосферного повітря;

б) з'ясування однозначності всіх передумов проектного аналізу;

- в) встановлення потенційної шкоди довколишньому середо-

вищу під час здійснення та експлуатації проекту і визначення заходів, необхідних для її пом'якшення або відвернення;

г) розробка плану збереження природного середовища.

15. Неодержана вигода — це:

а) шкода довколишньому середовищу;

б) витрата;

в) вигода мінус витрата;

г) вигода "з проектом" мінус витрата "без проекту".

16. Економічне середовище проекту не характеризується такими компонентами:

а) бюджетний дефіцит;

б) структура внутрішнього валового продукту;

в) вартість кредитів;

г) рівень безробіття;

д) рівень інфляції.

17. Для того, щоб організаційна роль існувала і мала сенс, вона має включати:

а) розподіл ролей;

б) чітке визначення основних обов'язків або сфер діяльності;

в) заданий ритм виконання;

г) інноваційний процес.

18. Функція підприємства — це:

а) його обов'язок;

б) його права;

в) його відповідальність;

г) його повноваження;

д) те, чим воно займається.

19. Соціальна привабливість проекту визначається з точки зору:

а) користувачів проекту;

б) населення регіону, в якому реалізується проект;

в) поліпшення соціального середовища проекту;

г) усі попередні відповіді вірні.

20. На якій стадії життєвого циклу проекту відбувається пошук зацікавлених осіб проекту:

а) експертиза;

б) розробка концепції проекту;

в) реалізація проекту;

г) обґрунтування проекту.

21. Мета фінансового аналізу:

а) оцінити підготовленість підприємства до виконання проекту;

б) розрахувати показники грошових потоків;

в) визначити, чи є проект рентабельним та ефективним;

г) розробити план інвестиційних витрат;

д) виявити джерела фінансування проекту.

22. Метою соціального аналізу є:

а) визначення прийнятності варіанту проекту з погляду користувачів;

б) визначення прийнятності варіанту проекту з погляду населення регіону, в якому здійснюється проект;

в) розробка стратегії залучення населення до підтримки проекту;

г) поліпшення соціального середовища проекту;

д) усі відповіді правильні.

3.8. Тема 8. Фінансове забезпечення інвестиційного проекту.

Питання для обговорення:

1. Розробка стратегії формування інвестиційних ресурсів

2. Характеристика та порядок формування інвестиційних ресурсів на підприємстві

3. Оцінка вартості інвестиційних ресурсів

Тестові завдання:

1. Фінансування проекту – це:

а) забезпечення проекту ресурсами, до складу яких входять грошові кошти;

б) забезпечення проекту ресурсами, до складу яких входять не лише грошові кошти, але й виражені в грошовому еквіваленті інші інвестиції;

в) забезпечення проекту власним капіталом замовника;

г) забезпечення проекту джерелами фінансування різного виду;

д) забезпечення проекту кредитними ресурсами.

2. Назвати етапи фінансування проекту:

- а) попереднє вивчення життєздатності проекту;
- б) розробка плану реалізації проекту;
- в) організація фінансування;
- г) контроль за виконанням плану проекту;
- д) дотримання умов фінансування проекту.

3. За походженням капітал фінансування проекту розподіляють на:

- а) зовнішнє фінансування;
- б) внутрішнє фінансування;
- в) позичкове фінансування;
- г) безстрокове фінансування;
- д) лізингове фінансування.

4. Які види фінансування проекту за ознакою тривалості надання капіталу Вам відомі?

- а) довгострокове фінансування;
- б) середньострокове фінансування;
- в) короткострокове фінансування;
- г) безстрокове фінансування;
- д) часткове фінансування;

5. Вказати складові власних фінансових коштів проекту:

- а) нерозподілений прибуток;
- б) амортизаційні відрахування;
- в) лізингове фінансування;
- г) статутний капітал;
- д) фінансові ресурси інвестора.

6. Назвати, які форми фінансування проекту Вам відомі:

- а) акціонування;
- б) міжнародні інвестиції;
- в) боргове фінансування;
- г) фінансування на консорціуми їх засадах;
- д) оренда;

7. До складу пільгового фінансування проекту включають:

- а) дотації;
- б) субвенції;
- в) гарантії;
- г) безпроцентний кредит;
- д) інвестиційний податковий кредит.

8. У яких випадках застосовується боргове фінансування проекту?

- а) для фінансування великих інвестиційних проектів;
- б) для фінансування інвестиційних проектів з високою нормою прибутковості і незначними строками;
- в) для фінансування соціальних проектів;
- г) для фінансування проектів, які мають п'ятирічний життєвий цикл;
- д) для фінансування проектів, які мають десятирічний життєвий цикл.

9. Фінансування на консорціумних засадах — це:

- а) залучення капіталу шляхом емісії простих та привілейованих акцій;
- б) економічні відносини між кредитором та позичальником з приводу фінансування інвестиційних заходів;
- в) спосіб залучення капіталу шляхом створення спільних підприємств (компаній) або створення різних видів стратегічних альянсів;
- г) відсоток, який за своєю фінансовою природою адекватний позичковому відсотку;
- д) неповернене фінансування, яке відбувається шляхом надання дотацій.

10. Вкажіть форму фінансування, яку залучають для впровадження об'єктів виробничої і соціальної інфраструктури:

- а) субсидування;
- б) боргове фінансування;
- в) фінансування на консорціумних засадах;
- г) акціонування;
- д) пільгове фінансування.

Питання проблемного характеру:

1. Охарактеризувати формування інвестиційних ресурсів підприємства через інвестиційний ринок.

2. Визначити роль фінансових зобов'язань у процесі формування інвестиційних ресурсів на підприємстві.

3. Назвати схеми та джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства.

4. Назвати проблеми формування та акумулювання фінансових ресурсів підприємства для забезпечення інвестиційної діяльності.

5. Визначити взаємозв'язок між фінансовим левериджом, ризиком та вартістю фірми.

6. Визначити роль Ф. Модільяні та М. Міллера у розвитку теорії структури капіталу.

3.9. Тема 9. Впровадження інвестиційних проектів.

Питання для обговорення:

1. Інвестиційна та експлуатаційна фази проекту.
2. Правове регулювання договірних відносин.
3. Маркетингова діяльність інвестиційних проектів.
4. Виробнича стратегія інвестиційних проектів.

Тестові завдання:

1. Управління розробкою проекту не передбачає:
а) проведення проектно-конструкторських робіт;
б) формування проектною командою;
в) вибір проектувальників;
г) проектування та узгодження проектно-кошторисної документації;

д) проведення тендеру проектувальників та укладання тендерів.

2. На рівні керування проектом можна виділити наступні види планів:

- а) концептуальний;
- б) стратегічний;
- в) поточний;
- г) оперативний;
- д) усі відповіді правильні.

3. Оперативне управління передбачає:

а) розробку й реалізацію календарного;
б) розробку й реалізацію бюджету капітальних витрат і надходження коштів;

в) розробку й реалізацію поточний бюджету поточних грошових доходів і витрат;

г) тільки а) і в);

д) усі відповіді правильні.

4. Процес управління проектом передбачає наявність таких типових процедур:

- а) планування;
- б) організація;
- в) контроль;
- г) організація і контроль;
- д) усі відповіді правильні.

5. Організуюча функція управління проектом передбачає:

- а) розподіл ролей і відповідальності між менеджерами;
- б) формування інформаційних зв'язків між менеджерами;
- в) систему мотивацій для персоналу, який реалізує проект;
- г) деталізації робіт;
- д) усі відповіді правильні.

6. Якими принципами і вимогами керуються менеджери при розробки календарних планів:

- а) реальність цілей і завдань;
- б) деталізації робіт;
- в) визначення для кожної роботи відповідного менеджера;
- г) урахування необхідності планування резервів часу;
- д) усі відповіді правильні.

7. Якими принципами і вимогами керуються менеджери при розробки календарних планів:

- а) урахування необхідності планування резервів часу;
- б) призначення відповідального працівника для кожного етапу реалізації проекту;
- в) постійний контроль за виконанням планових завдань;
- г) щоденне коригування планів;
- д) відповіді в) і г).

8. Оперативні плани складаються:

- а) на місяць;
- б) на тиждень;
- в) на добу;
- г) на зміну;
- д) на довгострокову перспективу.

9. Розрахунок календарного планук здійснюється в такій послідовності:

- а) визначається склад усього комплексу робіт, їх

взаємозв'язок і черговість виконання ;

б) на основі прийнятого методу оцінок визначається час виконання кожної роботи;

в) складаються первинні і приватні сіткові графіки;

г) а) і б);

д) а) і в).

10. Сіткові графіки бувають:

а) зведеними;

б) частковими;

в) первинними;

г) основними;

д) усі відповіді правильні.

3.10. Тема 10. Моніторинг інвестиційних проектів.

Питання для обговорення:

1. Сутність моніторингу інвестиційних проектів.

2. Види моніторингу інвестиційних проектів.

3. Моніторинг бюджету інвестиційного проекту.

Тестові завдання:

1. На першому етапі освоєння інвестицій фінансовий моніторинг проводиться за наступними показниками:

а) загальний обсяг інвестицій по проекту;

б) джерела фінансування проекту;

в) власний капітал;

г) позикові кошти;

д) мобілізація внутрішніх ресурсів.

2. Технічний моніторинг проводиться з метою:

а) забезпечення відповідності об'ємно-планувальних і конструктивних рішень;

б) вимогам ДБН;

в) держстандартам;

г) технічним умовам;

д) проектно-дослідницьких організацій.

3. Технічний моніторинг проводить :

а) інвестор;

б) замовник;

в) генеральний підрядник;

- г) фірма-девелопер;
- д) керівник проектом.

4. Маркетинговий моніторинг проводить:

- а) інвестор;
- б) замовник;
- в) генеральний підрядник;
- г) субпідрядні організації;
- д) комерційний, інвестиційний банк.

5. Фінансовий моніторинг проводить:

- а) інвестор;
- б) замовник;
- в) генеральний підрядник;
- г) аудитори;
- д) комерційний, інвестиційний банк.

6. Після введення об'єкта в дію інвестор, кошти, якого поступають від реалізації продукції, починає використовувати:

- а) на відшкодування власних витрат;
- б) на погашення заборгованості кредиторам;
- в) на виплату дивідентів;
- г) на виплату дивідентів по залученому капіталу ;
- д) усі відповіді правильні.

7. Пусково-налагоджувальні роботи можуть проводитися на різних стадіях освоєння потужностей:

а) після завершення монтажу обладнання і закінчення цього індивідуальних випробувань, перед комплексним випробуванням обладнання;

- б) в період комплексного випробування;
- в) при освоєнні проектної потужності підприємства;
- г) в процесі експлуатації обладнання діючого підприємства;
- д) усі відповіді правильні.

8. Комплексне випробування обладнання проводиться відповідно до програми, яка включає:

- а) випробування в робочому режимі, але на холостому ходу;
- б) випробування під навантаженням, з пробною видачею запроектованої продукції;
- в) інструктаж обслуговуючого персоналу замовника;
- г) обробка матеріалів з наладки і комплексної експлуатації обладнання, складання акта про закінчення робіт і технічного

звіту про зроблену роботу;

д) усі відповіді правильні.

9. Контроль за усуненням дефектів інвестор здійснює протягом гарантійних термінів за:

а) загальнобудівельними роботами – протягом 1 року від дня передачі об'єкта в експлуатацію;

б) загальнобудівельними роботами – протягом 6 місяців;

в) змонтованому обладнанню, електромонтажними роботами протягом 6 місяців;

г) житловими будинками – протягом 6 місяців;

д) житловими будинками – протягом 2 років.

10. Яку документацію інвестор обязан надати державній приймальній комісії:

а) проектно-кошторисну документацію;

б) перелік усіх організацій, що брали участь в інвестиційному процесі;

в) документи про відведення земельної ділянки;

г) дані про геодезичні, гірно-гідрологічні і інші дослідження;

д) висновок про можливість прийняття об'єкта в експлуатацію.

4. Формули для розв'язування задач

Знаходження точки беззбитковості можна здійснити на основі універсального рішення

$$ГВ - ЗВ = ПВ + НП,$$

де ГВ — грошова виручка від реалізації продукції; ЗВ — змінні витрати; ПВ — постійні витрати; НП — нульовий прибуток.

Грошову виручку та загальну суму змінних витрат можна визначити за такими формулами

$$ГВ = Ц \cdot G, \quad ЗВ = ЗВ_0 \cdot G,$$

де Ц — ціна реалізації одиниці продукції; G — критичний обсяг реалізації продукції, за якого забезпечується беззбитковість виробництва; $ЗВ_0$ — змінні витрати на одиницю продукції.

Скориставшись цими формулами, наведене універсальне рівняння можна записати так

$$Ц \cdot G - ЗВ_0 \cdot G = ПВ + НП$$

Оскільки НП дорівнює нулю, то дане рівняння після необхідного перетворення матиме вигляд

$$G \cdot (Ц - 3B_0) = ПВ$$

Відомо, що різниця між ціною та змінними витратами на одиницю продукції дає маржинальний дохід $Ц - 3B_0 = MR$. Звідси формула знаходження критичного обсягу продажу продукції набуває вигляду

$$G = \frac{ПВ}{MR}.$$

Для визначення критичного обсягу реалізації у вартісному виразі використовується формула

$$KpO = \frac{ПВ}{KMR},$$

де KMR — коефіцієнт маржинального доходу ($KMR = \frac{MR}{Ц}$).

У лізингових компаніях Росії, деяких лізингових компаніях Японії, Франції, ряду лізингових компаній України застосовують таку методику розрахунку лізингових платежів, яка базується на формулі анuitетів

$$ЛП = A \cdot \frac{\frac{C}{T}}{1 - \frac{1}{\left(1 + \frac{C}{T}\right)^{П}}},$$

де A — вартість лізингової угоди; C — ставка лізингового відсотка; T — періодичність лізингових платежів (наприклад, раз у півроку); $П$ — термін угоди.

Для визначення суми лізингового платежу, скоригованого на залишкову вартість об'єкта лізингу, використовується формула дисконтного множника

$$\frac{1}{1 + OC \cdot \frac{1}{\left(1 + \frac{C}{T}\right)^{П}}}$$

Зважаючи на поширене застосування платежу з авансом як способу нарахування лізингових платежів, наведена формула коригується на додатковий дисконтний множник

$$\frac{1}{1 + \frac{C}{T}}$$

Чиста теперішня вартість визначається за формулою

$$NPV = -K + \sum \frac{PV_i}{(1+r)^i},$$

де NPV – чисте сучасне значення інвестиційного проекту, грн.; K – капітальні вкладення, грн.; PV_i – чистий річний грошовий дохід і-того року, грн.; i – рік; r – ставка дисконтування, %.

IRR – внутрішня норма доходності – рівень ставки дисконтування, при якому чиста приведена вартість проекту за його життєвий цикл дорівнює нулю.

Термін окупності визначається за формулою

$$DPP = t + \frac{KPV_t}{PV_{t+1}},$$

де DPP – дисконтований період окупності, роки; t – рік останнього від’ємного значення кумулятивної вартості; KPV_t – кумулятивна вартість t року (останнє від’ємне значення), грн.; PV_{t+1} – дисконтована вартість грошового потоку у $t+1$ році, грн.

5. Питання гарантованого мінімуму знань

1. У чому полягають сутність та особливості проектного фінансування?
2. Охарактеризувати об’єкти проектного фінансування.
3. За якими ознаками проектне фінансування відрізняється від кредитування?
4. Які принципи притаманні проектному фінансуванню?
5. Назвати основні види проектного фінансування.
6. Як проектне фінансування поділяється за джерелами мобілізації фінансових ресурсів?
7. Визначити особливості проектного фінансування залежно від ступеня ризику.
8. Охарактеризувати типи проектного фінансування.
9. Чим представлена система організації проектного фінансування?
10. Як здійснюється регулювання проектного фінансування в Україні?
11. Назвіть та охарактеризуйте схеми організації фінансування інвестиційних проектів.

12. Як можна класифікувати учасників проектного фінансування?

13. Що включає в себе проектна документація?

14. Що таке кошторисна вартість будівництва?

15. Яка є підстава для визначення кошторисної вартості будівництва?

16. Розкрити особливості локальних, об'єктних та зведених кошторисів.

17. Що визначається за результатами зведеного кошторисного розрахунку?

18. Визначити функції та особливості участі кожного суб'єкта проектного фінансування.

19. Охарактеризувати фінансові критерії оцінювання інвестиційних проектів.

20. У чому полягає організація фінансування інвестиційного проекту?

21. Охарактеризувати види договорів, які укладаються в процесі реалізації проектів.

22. Охарактеризувати стратегічні та/або тактичні цілі підприємства на ринку.

23. Дати визначення інвестиційного проекту, інвестиційної програми.

24. Виділити типи класифікації інвестиційних проектів.

25. Охарактеризувати стадії життєвого циклу проекту.

26. Назвати етапи стадій передінвестиційної фази із зазначенням цілей кожного етапу.

27. Назвати і охарактеризувати найважливіші розділи ТЕО.

28. Які є відмінності між грошовим потоком інвестиційного проекту і балансовим прибутком?

29. Які грошові потоки мають відношення до аналізу інвестиційного проекту?

30. Назвати групи критеріїв та методи оцінки ефективності інвестицій.

31. Визначити природу ризиків у проектному фінансуванні.

32. Дати визначення ризику та рівню ризику.

33. Що таке проектний ризик?

34. Що включає в себе процедура вивчення та оцінки проектних ризиків?

35. За якими ознаками класифікують проектні ризики?

36. Що включає в себе розрахунок показників ризику вкладення інвестицій?

37. Охарактеризувати моделі оцінки проектних ризиків.

38. Що таке аналіз чутливості інвестиційного проекту?

39. Що таке аналіз беззбитковості і як він здійснюється на практиці?

40. Визначити основні складові аналізу сценаріїв розвитку проекту.

41. Охарактеризувати заходи зі зниження інвестиційних ризиків.

42. Як використовується страхування в інвестиційній діяльності?

43. Охарактеризувати процес управління ризиками проектного фінансування.

44. Яким чином здійснюється розподіл ризиків між учасниками проекту?

45. Охарактеризувати основні принципи управління ризиками у рамках проектного фінансування.

46. Охарактеризувати основні методи управління проектними ризиками.

47. Охарактеризувати види банківських гарантій, що використовуються у рамках проектного фінансування.

48. Що включає в себе процедура управління кредитними ризиками при інвестиційному кредитуванні?

49. Охарактеризувати основні складові моделі управління кредитним ризиком.

50. Що таке відсотковий ризик і які чинники впливають на нього?

51. Охарактеризувати заходи щодо зниження ризиків при інвестиційному кредитуванні?

52. Охарактеризувати зміст управління проектами.

53. Назвати задачі та напрями, за якими здійснюється управління інвестиційними проектами.

54. Охарактеризувати основні складові організаційної структури управління інвестиційними проектами.

55. Визначити основні цілі організації управління інвестиційним проектом.

56. Охарактеризувати основні схеми управління інвестиційним проектом.

57. Охарактеризувати основні підходи до організації інвестиційного проекту.

58. Визначити роль матеріально-технічного забезпечення для реалізації інвестиційного проекту.

59. Охарактеризувати процес визначення потреби в матеріально-технічних ресурсах для реалізації інвестиційного проекту.

60. Визначити особливості забезпечення проекту технологічним обладнанням.

61. Що включає в себе система контролю за інвестиційним проектом?

62. Визначити мету, види і напрями інвестиційного моніторингу.

63. За якими принципами має будуватися система моніторингу інвестиційних проектів?

64. Охарактеризувати основні етапи процесу формування інвестиційної стратегії підприємства.

65. Охарактеризувати зміст інвестиційних ресурсів підприємства.

66. Визначити принципи формування інвестиційних ресурсів підприємства.

67. Назвати основні форми інвестиційних ресурсів підприємства.

68. Охарактеризувати процес формування власних інвестиційних ресурсів.

69. Визначити основні методи фінансування інвестиційних проектів.

70. Назвати схеми та джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства.

71. Охарактеризувати економічну сутність вартості капіталу інвестиційного проекту.

72. Назвати методи оптимізації структури інвестиційних ресурсів.

73. Розкрити зміст фінансового важеля.

74. Визначити взаємозв'язок між фінансовим левериджом, ризиком та вартістю фірми.

75. Назвати основні методи оцінки фінансових потреб фірми.

76. Охарактеризувати зміст аналізу джерел коштів та їх використання.

77. Охарактеризувати зміст самофінансування інвестиційних проектів.

78. Визначити порядок формування на підприємстві чистого прибутку.

79. Визначити роль амортизації у проектному фінансуванні.

80. Охарактеризуйте основні методи нарахування амортизації.

81. Визначити роль інвестиційного кредиту у проектному фінансуванні.

6. Перелік тем доповідей, для самостійної роботи

1. Фактори ризикованості проектної діяльності.

2. Відмінності проектного фінансування від звичайного банківського кредитування.

3. Порівняльний аналіз сутності банківського контролю на інвестиційній та на експлуатаційній фазах проектного циклу.

4. Кредитне та інвестиційне фінансування: сутність та місце в проектному фінансуванні.

5. Сутність та загальна характеристика ризиків у проектному фінансуванні.

6. Методи оптимізації структури джерел інвестиційних ресурсів в рамках проектного фінансування.

7. Сутність та роль банківських консорціумів у проектному фінансуванні.

8. Критерії відбору інвестиційних проектів фінансово-кредитними установами.

9. Техніко-економічне обґрунтування інвестиційних проектів.

10. Роль бюджетування в процесі розробки інвестиційних проектів.

11. Кошторисна документація: основне призначення та види кошторисів.

12. Методи оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів.

13. Спільне та відмінності у підходах до оцінки економічної, фінансової та бюджетної ефективності інвестиційних проектів.

14. Підходи до класифікації торгів.

15. Розробка тендерної документації та організація проведення торгів.

16. Правила оцінки і порівняння тендерних пропозицій.

17. Підходи до класифікації інвестиційних проектів.

18. Процес розробки бізнес-плану інвестиційного проекту.

19. Підходи до оцінки та управління ризиками у проектному фінансуванні.

20. Комплекс заходів, що застосовується банками для мінімізації ризиків у проектному фінансуванні.

21. Поняття про управління інвестиційними проектами.

22. Методичні підходи до визначення потреби у фінансових ресурсах для реалізації інвестиційного проекту.

23. Особливості реалізації інвестиційних проектів ироμισлово-фінансовими групами.

24. Можливості використання акціонування як методу фінансування інвестиційних проектів.

25. Методи оцінки вартості майна підприємств-учасників проектного фінансування.

26. Роль і місце аналізу фінансового стану підприємства при оцінці вартості майна підприємства-учасника проектного фінансування.

27. Рекомендовані методики щодо аналізу фінансового стану і оцінки вартості майна підприємств в Україні.

28. Цілі і основні методи проведення експертизи інвестиційних проектів.

29. Вимоги міжнародних стандартів до критеріїв експертизи інвестиційних проектів.

30. Передумови розвитку проектного фінансування в Україні.

7. Навчально-методичні матеріали дисципліни

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР із змінами URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>
2. Артус М. М. Фінанси. К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2005. 197 с.
3. Батенко Л. П. Управління проектами. К. : КНЕУ, 2003. 231 с.
4. Жуков В. В. Проектне фінансування. Х. : ВД «Інжек», 2006. 248 с.
5. Куриленко Т. П. Проектне фінансування. К. : Кондор, 2006. 208 с.
6. Проектне фінансування : підручник / Майорова Т. В., Ляхова О. О. та ін.; за заг. та наук. ред. проф., д.е.н. Т. В. Майорової. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2017. 434 с.
7. Міхельс В. О. Об'єднана стратегія економічного управління підприємницьким проектом. К. : КНУБА, 2003. 200 с.
8. Мозенков О. В., Клебанова Т. С., Раєвська О. В., Дубровіна Н. А., Мілов О. В. Системи фінансового моніторингу. Методологія проектування. Х. : ВД ІНЖЕК, 2005. 151 с.
9. Пан Л. В. Управління проектами. К. : Видавничий дім КМ Академія, 2004. 140 с.
10. Бардиш Г. О. Проектне фінансування. Л. : ЛБІ НБУ, 2006. 463 с.
11. Пересада А. А., Майорова Т. В., Ляхова О. О. Проектне фінансування. К. : КНЕУ, 2005. – 736 с.
12. Хрупович С. Є. Проектне фінансування : навчальний посібник для студентів спеціальності 7.03050801 та 8.03050801 «Фінанси і кредит» всіх форм навчання. Тернопіль, 2015. 122 с.

